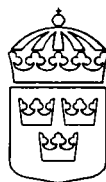

Utrikesutskottets yttrande

1993/94:UU1y

Svensk verksamhet i Antarktis

1993/94
UU1y

Till jordbruksutskottet

Jordbruksutskottet har genom beslut den 25 maj 1993 (JoU protokoll 1992/93:40) berett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1992/93:140 om svensk verksamhet i Antarktis, jämte motioner, i den del som berör utrikesutskottets beredningsområde.

Utskottet

I proposition 1992/93:140 Svensk verksamhet i Antarktis yrkas att riksdagen

dels antar

1. förslagen till lag om Antarktis,

2. lag om ändring i lagen (1992:1529) om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,

dels godkänner

3. det den 3 oktober 1991 antagna miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget.

Miljöskyddsprotokollet till fördraget med fem annex och underbilagor i engelsk originalversion jämte översättning till svenska är fogat till propositionen som bilaga 1.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen: 1992/93:Jo93 av Sten Söderberg (-) och 1992/93:Jo94 av Margareta Winberg m.fl. (s). I motionerna tillstyrks punkten 3 i regeringens proposition som avser godkännandet av det den 3 oktober 1991 antagna miljöskyddsprotokollet. Beträffande punkterna 1 och 2 tar motionärerna bl.a. upp frågan om svensk tillstånds- och tillsynsmyn- dighet.

Utskottet behandlar inte dessa frågor i detta yttrande.

Antarktisfördraget slöts den 1 december 1959 och trädde i kraft den 23 juni 1961. Ursprungliga parter till fördraget, s.k. signatärmakter, är de sju kravhavarstaterna: Argentina, Australien, Chile, Frankrike, Norge, Nya Zeeland och Storbritannien samt Belgien, Japan, Sovjetunionen, Sydafrika och USA. Kravhavarstat är benämningen på de parter som vid Antarktisfördragets tillkomst framställt territoriella krav på Antark-

tis. Att en stat är kravhavarstat betyder inte att kravet är erkänt eller legitimt. I dag är 40 stater parter till fördraget. Fördragsparterna uppdelas i två kategorier, s.k. konsultativa parter och s.k. icke-konsultativa parter. Den förra kategorin har beslutanderätt vid fördragets möten. För att uppnå konsultativ status krävs att en stat visar sitt intresse för Antarktis genom att bedriva betydande vetenskaplig forskningsverksamhet i området, vilket kan ske enligt fördraget genom upprättande av en vetenskaplig station eller utsändande av en vetenskaplig expedition.

Uttrycken "konsultativ" och "icke-konsultativ" stat används inte i fördragstexten, utan är en skapelse av fördragsparterna. Själva uppdelningen i två kategorier stater, beslutande och icke-beslutande, återfinns dock i fördraget. Fördragets officiella språk är engelska, franska, ryska och spanska. Funktionen som depositarieregering handhas av Förenta staterna.

Sverige anslöt sig till fördraget den 24 april 1984, och det trädde i kraft för Sverige samma dag (prop. 1983/84:79, bet. UU 1983/84:10, rskr. 1983/84:171). Sverige erhöll konsultativ (beslutande) status den 21 september 1988.

Sverige är också part till 1980 års konvention om bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis (prop. 1983/84:79, bet. UU 1983/84:10, rskr. 1983/84:171).

Ett miljöskyddsprotokoll till Antarktisfördraget som reglerar skyddet av Antarktis miljö (Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty) antogs den 3 oktober 1991. Tillsammans med ytterligare 22 av de 26 konsultativa parterna och fler än hälften av de icke konsultativa parterna undertecknade Sverige protokollet den 4 oktober 1991. Protokollet träder i kraft 30 dagar efter ratificering av samtliga de stater som hade konsultativ status i Antarktisfördraget den dag då protokollet antogs.

Utskottet konstaterar att miljöskyddsprotokollet utgör en integrerad del av Antarktisfördraget och är avsett att komplettera, men inte ändra, detsamma. Syftet är att öka skyddet av Antarktis miljö och dess tillhörande ekosystem. Antarktis utses till ett naturreservat tillägnat fred och vetenskap. Mineralutvinning i området förbjuds. Reglerna för avfallshantering stramas upp. Det finns ett krav på miljökonsekvensbedömningar inför det mesta av den statliga och icke-statliga verksamheten i området. En miljöskyddskommitté med rådgivande funktion upprättas. Beslutsrätten kvarstannar sålunda på de konsultativa mötena. Parterna åläggs årlig rapportskyldighet.

Enligt utskottets uppfattning är miljöskyddsprotokollet ett viktigt instrument och ett värdefullt komplement till Antarktisfördraget. Utskottet tillstyrker följaktligen att riksdagen godkänner det den 3 oktober 1991 antagna miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget.

Stockholm den 12 oktober 1993

Daniel Tarschys

I beslutet har deltagit: Daniel Tarschys (fp), Pierre Schori (s), Alf Wennerfors (m), Pär Granstedt (c), Karl-Erik Svartberg (s), Göran Lennmarker (m), Nils T Svensson (s), Margareta Viklund (kds), Lars Moquist (nyd), Viola Furubjelke (s), Karl-Göran Biörsmark (fp), Kristina Svensson (s), Peeter Luksep (m), Berndt Ekholm (s) och Lena Boström (s).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Bertil Måbrink (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

